

NIEUW IN 2019 CULTUURPROJECT VAN HET JAAR

‘Tate Modern aan het Noordzeekanaal’, het megaplan van ondernemer Alex Mulder

Alex Mulder verdiende zijn vermogen in de uitzendbranche. Beeld Martin

Dijkstra/Lumen

Ondernemer Alex Mulder investeert zijn miljoenen veelal in cultuur. Zijn nieuwste project: Het Hem, huis van kunst en cultuur, in Zaanstad. Ontworpen door Rem Koolhaas. Nog een paar maanden en dan gaat het open.

Frank van Zijl 2 januari 2019, 19:03

Onconventioneel. Zo laat zich de werkwijze typeren van Alex Mulder, een ondernemer met diepe zakken. Hij werd voor gek verklaard toen hij tien miljoen stak in een musical die wordt opgevoerd op een afgelegen vliegveld. Inmiddels is Soldaat van Oranje sinds 2010 de langstlopende theatervoorstelling ooit in Nederland, zijn er ruim 2.500 voorstellingen geweest en bijna drie miljoen bezoekers. Reeds na een jaar was het project winstgevend.

Nu is er een nog ambitieuzer project op zijn pad gekomen, door hemzelf omschreven als 'Tate Modern aan het Noordzeekanaal'. In 2018 kocht Mulder de voormalige munitiefabriek op het Hembrugterrein (42,5 hectare) bij Zaanstad. In het late voorjaar opent zich hier Het Hem. Op een vloeroppervlakte bijna gelijk aan dat van het Rijksmuseum verrijst een kunsthuis met (film)theaterzaal, een restaurant en een hotel ontworpen door Rem Koolhaas, dat op poten boven de fabriek komt te staan.

MAART 2019

Wat staat er het komend jaar allemaal te gebeuren en wat gaat er veranderen? In deze serie blikken we vooruit. Dit is aflevering 3.

Hoewel aan de programmering nog volop wordt gesleuteld (er wordt straks gewerkt met gastcuratoren) en er nog gesprekken gaande zijn over de bouw van het hotel en een uitbreiding van de bootverbinding met Amsterdam (de Zaanferry), kan dit megaplan uitgroeien tot hét cultuurproject van 2019.

Cultureel ondernemer van formaat

Eigenlijk wilde Mulder dit in zijn geboorteplaats realiseren, op de Zuidas. Hij zou Amsterdam ‘iets teruggeven’, museum The Next, waar jonge kunstenaars zich konden manifesteren. Eveneens met wat commerciële activiteit eromheen, om de boel rendabel te krijgen. Gesteggel over de grondprijs – was dit een culturele bestemming, of niet – leidde ertoe dat Mulder verkaste naar Zaanstad, teleurgesteld omdat Amsterdam zijn cadeau ‘nooit heeft uitgekapt’.

Alex Mulder (72) is in het laatste decennium uitgegroeid tot een cultureel ondernemer van formaat. In 2015 redde hij met een overname het Amsterdamse debatcentrum de Rode Hoed van de ondergang. Een jaar ervoor deed hij dat al met Felix Meritis. Ook is hij eigenaar van het Compagnietheater in de stad.

Met Het Hem steekt Mulder nu vele miljoenen in de verrijking van industrieel erfgoed, zoals bij voorbeeld ook Maya Meijer-Bergmans dat doet (Westergasfabriek, paleis Soestdijk): grote gebouwen waarmee het Rijk of gemeenten vanwege de hoge kosten in hun maag zitten, worden door kunstminnende investeerders opgekocht en omgetoverd tot bruisende culturele centra.

Mulder laat zich volgens Stef Collignon, directeur van diens beheermaatschappij Amerborgh, daarbij leiden door een groot gevoel van gastvrijheid. ‘En dat is bij hem geen verontschuldiging gebaar. Het is de oprechte wens om iets terug te doen. Dat heeft hij deels van huis uit meegekregen.’

Gereformeerd milieu

Alex Mulder richtte in 1972 uitzendbureau Unique op. Net op dat moment kwam hij in de kerk in Laren Frits Goldschmeding, de baas van Randstad, tegen. Hij vertelde enthousiast over zijn bedrijfje met acht uitzendkrachten,

maar Goldschmeding haalde er de schouders bij op. Dat bedrijf was kansloos. ‘De markt is al verdeeld.’ De twee zouden elkaar in de gereformeerde gemeente nog vaker treffen, na afloop dronken ze dan een kop koffie, maar intieme vrienden werden ze nooit.

Bijna een halve eeuw later is multimiljardair Goldschmeding de nummer 2 in de Quote 500, Mulder doet het met een door het zakenblad geschat vermogen van 725 miljoen met een iets bescheidener plek. Zijn uitvalsbasis is kasteeldomein Amerloo in het Belgische Schoten, vlak bij Antwerpen. Zijn grote slag sloeg hij in 1997 met de overname van het veel kleinere maar beursgenoteerde Goudsmit. Het nieuwe bedrijf dat zo ontstond, USG People, zou later via een overname van het eveneens beursgenoteerde Belgische Solvus ook uitzendbureau Content van Sylvia Tóth opslokken, waarna het uitgroeide tot een van de grootste detacheringsbedrijven van Europa.

Goldschmeding, Tóth en Mulder: ze zijn alledrie actief in de charitas. Goldschmeding met zijn Foundation voor liefde en medemenselijkheid, Tóth met haar stichting voor kinderen met neurologische aandoeningen en Mulder als financier van Huub Oosterhuis’ bezinningscentrum De Nieuwe Liefde in Amsterdam.

Ballotagefase

Volgens Collignon van Amerborgh ligt het in de aard van Mulder om op cultureel gebied ‘net zo groot en meeslepend te groeien als met alle andere projecten die hij om handen heeft gehad’. ‘Al streven we er niet naar om nog zes van die enorme panden in Amsterdam te bezitten.’

Een levensmotto van hem is: je moet je niet afvragen hoeveel je hebt om ván te leven, maar hoeveel je hebt om vóór te leven. Zo stak hij ook tonnen in de jonge fotograaf Jeroen Swolfs, die nergens financiering kon vinden

voor zijn Streets of the World, een jaren durend wereldwijd project van 195 straatfoto's uit evenzovele landen. Swolfs: 'Hij is geen man van concepten, maar van mensen die hem weten te overtuigen. Hij kijkt iemand aan: is dit de man of vrouw die het voorstel doet slagen, is die bereid offers ervoor te brengen. In die ballotagefase ligt zijn kracht.'

OOK NIEUW IN MAART 2019

Welke prijs gaat Mei Li Vos van Rutte vragen?

De minister-president zal het stoïcijns ontkennen – 'jongens, ik ben helemáál niet bezig met die verkiezingen – maar Mei Li Vos speelt de komende maanden een voorname rol in zijn gedachten. [De lijsttrekker van de PvdA in de Eerste Kamer is zo'n senator die na 20 maart opeens van belang kan worden voor het lot van het landsbestuur.](#)

Max Verstappen moet dit jaar de titel op z'n Japans pakken

[Vraag een willekeurige automobilist met welk automerk hij het snelste van A naar B wil reizen en hij noemt hoogstwaarschijnlijk niet als eerste Honda.](#) Toch is het Japans vernuft dat Max Verstappen vanaf 17 maart, als hij in Melbourne zijn eerste race rijdt met een Honda-motor, aan wereldtitels moet helpen in de Formule 1.